Any IX — Manacor 24 de Janer de 1914 — N.° 388

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: **una pesseta.**
Fora d'Espanya: **dues pessetes.**

Redacció General Barceló-1-2.on
Administració Sta Eularia, 25
PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes an es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca-l'amo Andreu Alcover, Plassa del Palau, 1.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d' En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar i Fontdevila, Brossa.

Ventim

En Perez Galdós

Ja sabeu que aqueix subjecte era un des caporals republicans, que com que s'hagués de menjar frit qualsevol rei si s'hi harrambava. Idó s'altre dia representaven un drama seu a un teatre de Madrit, i hi havia entre ets expectadors la Familia Reial, que el feu cridar, En Perez Galdós prouquehi va comparéixer ben peus alts, i va rebre, esclatant de gaubansa, s'enhorabona que el Rei i la Reina li donaven, i el Rei el va convidar per aquest estiu qui vé a fer-li una visita a Santander, i En Galdós ja hu crec que digué que si que la hi faria tal visita, i se'n aná l'homo tan satisfet de sa rebuda que la Familia Reial li havia feta, que se'n desfeia amb alabanses, tot entusiasmat, tant que hi va haver periodista que li demaná:—Peró bè, Don Benet, i ara ¿què fará vostè? —¿Què faré? diu D. Benet: tornar-me'n a sa «república de ses Lletres»!

Es periódics les han comentades molt aquestes paraules des caporal republicá, considerant-les com un «A-Deu-siau» que ha dit En Galdós a sa república—partit — politic, i que per lo meteix D. Benet ja no'a vol sebre res pus des republicans ni de fer entrar sa república—forma—de—Govern.

Es nostro condol an es nostros republicanetxos, que's veu que son una gent que de cada dia se fan més envant... cap an es cementeri.

Si al manco fos cap an es cementeri católic, tendria una mica de consol; pero es cap an es carnatge, des graciadament.

Sa veritat és que casi tots es caporals republicans ho fan tan bé, que semblen es missatges més feels i més lleals de sa Monarquía i que no duen altra idea més que tirar a fons de tot sa barca de sa república.

No hi perdrem gaire si l'arriben a afonar de tot, perque no és estada gens bona mai per navegar ni arribar a port, sino per pegar a penyes i fer fer ui an es qui s'hi embarquen.

¡Fiau-vos-ne des Centralistes!

¡Vaja quina passada que ès estada amb aixó de ses «Mancomunidats»! Es centralistes, es filisteus, ets inimics de Catalunya, es qui pretenen que tot s'ha de fer a Madrit per el's porer-ho manyuclar,-quant En Maura posá aixó de ses Mancomunidats dins es sen gran «Projecte d'Administració Local» i quant En Canalejas se va fer seu tal pensament i el presentá a ses Corts,—juraven i perjuraven que negú volia tals Mancomunidats, en no esser es catalans-separa istes, perque no eren més que un tir contra Espanya i que serien sa destrucció de s'unidat nacional, ¡vaja! un atentat contra la Patria.

Idò bé, ara que es Govera autorisá tals Mancomunidats per Reial Decret de 18 de desembre, no son estats es catalans només que han demostrat voler la Mancomunidat de Provincies, sino que han demostrat que las volien també els castellans, els aragonesos, es valencians, ets andalussos. Sí, es diputats provincials de Madrit han convidats es de totes ses altres Diputacions de Castella la Nova i Castella la Vella, i es de Sevilla han convidats es de ses altres Diputacions andalusses, i es de Valencia es de ses altres Diputacions veinades i es de Saragossa es de ses altres Diputacions aragoneses, i e's han proposat de mancomunar-se, de constituïr sa seua respectiva Mancomunidat. De manera que resulta que es tota Espanya que vol les Mancomunidats.

I aixi son sempre es centralistes, es filisteus, es qui volen que tot s'engirgol a Madrit: uns hipócrites, uns farsants, uns falsificadors de sa voluntad nacional, ets inimics més grossos de s'orde, de sa prosperidat i de s'honor d'Espanya.

No's mereixen més que un esplet afavorit de tronxos i una cossa a ferir an es posterme per bandúes i marxandos.

Rebumbori a Portugal

¡Pobre republiquetxa portuguesa! ¡No guanya per retgirons! Bé'n troba de sutracs i de sobams! No té un dia de repós; es allo de travaler a cada passa i plomar-se es genois i trobar un calápet devall cada terrós.

Acabats es rebumboris d'un poc abans de Nadal, ara ha esclatat sa vaga des ferro-carrilers o ferroviaris amb carácter revolucionari. Es vaguistas ataquen es trens, les tiren bombes, es viatgers han de sostenir combats amb aquells revolucionaris, i no hi ha qui hi par. Sa veu que Portugal es un infern; es lo que per forsa havia d'esser. Per tomar sa monarquía es revolucionaris revolucionaren s'excèrcit, ensenyaren an es poble de tomar Governs; i es poble ha apresa admirablement sa llissó. No li agrada es Govern que pateix, per més republicá que sia; li agrada manco que es monárquic que hi havia primer, i tracta de fer contra es Govern republicá lo que es caps-pares d'aquest feren contra sa Monarquía. Per aixó un cop conspiren i esclata un motí o un avalot o una conjuració; un cop fan vaga revolucionaria, com ara es ferroviaris. Sa questió es moure renou i fer impossible sa vida des Govern.

¡O delicies de sa República! ¡Quina gran cosa ès ¿no és ver, republicanetxos? que hi haja república a una nació! ¡Tot se compón amb sa república! I qui no hu crega, que vaja a Portugal!

Altre pic Mestre Biel de la Mel!

S'«Obreretxo Balear» li copia un articlot que ha posat damunt «El Motin» de Madrit. Está molt en carácter Mestre Biel posant articlots demunt un paper tan desvergonxit i noningú com «El Motin», que's passa la vida vomitant blasfemies, mentides, calumnies i barbaridats contra Deu, contra l'Esglesia, contra tot lo sant i sagrat. «El Motin» ès una vertadera boca d'infern, és es missatges més gros que En Barrufet té dins Espanya. Per aixó no és estrany que Mestre Biel de la Mel s'encoli amb «El Motin», per alló de que no s'apleguen fins que s'assemblen.

I ¿que diu Mestre Biel demunt es paper infame d'En Nakens? Parla de s'«acció social des clericalisme dins Espanya i a altres bandes», i mos fa a sebre que es catolicisme ja no'n té casi gens de forsa relligiosa ni politica dins Espanya, i que lo únic que li queda es «sa forsa social». Confessa Mestre Biel que «ès immensa» aqueixa forsa que té es catolicisme dins Espanya, que «ès immensa» «s'acció social» des catolicisme.

I ara anau-ho a entendre voltros com pot esser es catolicisme exercir dins Espanya una «acció social» «immensa», si no hi té casi gens de forsa relligiosa ni política! Ja convendría ferm que mos ho explicás an això Mestre Biel. ¿A on s'ès vist mai que una relligió puga exercir cap acció que no sia relligiosa? ¿Que ha d'esser sa forsa, s'acció d'una Relligió més que una forsa, una acció relligiosa? Seria lo mateix que dir que sa sabiduría,que s'acció de Mestre Biel no ès una sabiduría *bielenca*, una acció *bielenca*.

¡De Mestre Bieló! com li diuen devers Barcelona. ¿Com no hu veis que ès un trenca-caps, un cent-cames, un doi, una bielada això de dir per un vent que es catolicisme dins Espanya no té cap forsa relligiosa ni politica, que no significa res en relligió ni en política, i llavò dir per una altra banda que exerceix «una acció social» «immensa»? ¡Ja hi anau ben calsat per aigo, Mestre Biel amb so dir això! Sí, Mestre Biel! aqueixa «acció social» des Catolicisme dins Espanya que vos confessau que «ès immensa», i deis ben ver que hu ès, l'exerceix es catolicisme com a relligió, es una acció essencialment relligiosa que trascendeix a sa sociedat, com trascendeix a sa politica; i maldement no siga tan grossa com noltros catòlics voldriem aqueixa acció relligiosa del catolicisme demunt sa política espanyola, es encara sa forsa mès grossa que actúa dins sa politica d'Espanya. Ella, s'acció des catolacisme vos atura a voltros missatges d'En Barrufet, a voltros manyefles de Satanás, a voltros esvortons de l'infern, a voltros banyons des dimonis cucarells, vos atura i vos ha aturats sempre de fer la contésima part de ses coses que voltros voldrieu fer contra Deu, contra l'Esglesia, contra tot lo que fassa gens d'olor de catolicisme. Sí, Mestre Biel, sa forsa política que tè encara es catolicisme dins Espanya, fa que es Govern d'Espanya, s'Estat Espanyol, sia encara es Govern, sia encara s'Estat més católic, més relligiós d'Europa.

¡Mestre Biel! no ès possible exercir una «acció social« «immensa» dins Espanya sensaesser una gran forza «relligiosa». Qui exerceix una «immensa acció social» estigau ne segur, Mestre Biel, que exerceix una gran «acció política» ¡Sí, Mestre Biel! s'acció social dins Espanya i fora d'Espanya se tradueix sempre enforsa politica, trascendeix a sa politica.

Idò sí, Mestre Biel mos conta que les passa tan tristes dins sa sociedat espanyola es qui se presenta com anti-católic, com a separat des catolicisme. Diu que hi ha «una prevenció atávica, heretada, invencible, fisiológica contra ets ex comunicats» E-hu confessa Mestre Biel que «es catolicisme ès» dins Espanya «un sigue de distinció social, un passa-port necessari per sa vida de relació, un diploma de senyoriu».

Idò, Mestre Biel, ¿i dins una nació que succeeix tot aixó, vos deis llavó que es catolicisme no hi té forsa relligiosa, no hi exerceix cap acció relligiosa, no hi té valor relligiòs? ¿com no hu notau que vos meteix vos contradeis?

I segueix dient Mestre Biel an es seus confrares anti-clericals: «Recordau lo que mos costa a cada un de noltros, després d'emancipar sa persona, emancipar sa familia; després d'emancipar de tota fe sa conciencia. emancipar també d'ella sa nostra vida social i sa des nostros».

Bon punt tocau, Mestre Biel! Aixi sou lliberals voltros! aixi voleu sa llibertat de conciencia! aixi emancipau ses conciencies! Les voleu emancipar de sa fe católica, les volen fer rebel·les a sa fe católica i a Deu, pero per subjectar-les an es vostro pensar, per fer-les esclaves des vostro pensar, per tiranisar-les, per esser-ne dèspotes! ¿Que no'n coneixeu un d'anti-clerical, Mestre Biel, que está ben aprop de ca-vostra, que sempre anau amb ell, que no'l deixau mai? Bé hu sabeu vos que aquest tal té una partida d'infants, ja grans, batiats aixi mateix, pero que no'ls ha deixada fer sa primera comunió, que no'l-e deixa anar a combregar. A on si los deixa anar, és dins certa esglesia a on troben certa persona sagrada, cert sacerdot parent, que les dona doblerets, aixó després de besar ses mans ungides d'aquell reverent prevere. De manera que aqueix anti-clerical, que vos coneixeu tant, que sou tot una cosa amb ells que no vos deixau mai, no vol deixar anar es seus fills a l'esglesia per rebre-hi el Bon Jesús en la Sagrada Eucaristia; ara a rebre doblers sí que los hi deixa anar. Ja le hi direu, Mestre Bial, an aqueix amic vostro, que aixó no está gens garrit, que aixó es senzillament grotesc, ridicul, carabassenc.

Si, Mestre Biel! Aixi «emancipau» voltros ses conciencies d'ets altres! ¡tiranisant-les! ¡fent-vos-ne dèspotes!! ¡reduïnt les a s'esclavitut més absoluta! Se comprendria molt bé que cada un de voltros digués:—Jo no tenc fe i per lo mateix no vui practicar, no vui observar res de lo que mana sa fe cristiana!—Pero voltros proclamar-vos estalons de sa llibertat de conciencia i emancipadors de conciencies, i llavó obligar es qui dependeixen de voltros, es vostros fills, ses vostres dones a no seguir lo que los dicta sa conciencia, privar-los de fer lo que sa seua conciencia les diu que han de fer, no deixar-los sa llibertat de conciencia que voltros proclamau i defensau con un dret sagrat, il·legislable i imprescriptible, aixó, Mestre Biel, permeteu-me que us ho diga, és una contradicció feresta, és una atrocidat horrible, és un atentat contra sa llibertat de conciencia, és una negació de sa llibertat de conciencia. Fent aixó vos demostrau tal com sou: uns hipocrites desenfreïts i despreciables.

¡De Mestre Biel de la Mel de la Xuia pelada!

¡A bons gats encomanau es formatge!

Mos conta s'«Obreretxo Balear» que dins Espanya funciona una «Lliga Espanyola per sa defensa des drets de s'homo», aixó ès, «per fer respectar no sols sa llibertat de conciencia, sino també aquells drets de sa persona humana que son considerats com inviolables dins tot lo mon civilisat». Un d'ets apuntats per procurar totes aquestes coses dins Espanya és Mestre Biel Alomar, aquest que se de-

dica,segons ell meteix mos conta desde ses columnes del *Motin*,a «emancipar ses conciencies» d'ets altres, des qui dependeixen d'ell, privant-los de seguir ets impulsos de sa propia conciencia, tiranisant-los sa conciencia, fent-los-ho esclava d'el, de sa seua manera de veure i de sentir. ¡Bon defensor de sa llibertat de conciencia hi ha en Mestre Biel Alomar! ¡Ell defensará sa llibertat de conciencia des qui pensen com ell, de tots es missatges d'En Barrufet. Ara sa llibertat de conciencia des qui no pensen com ell ¡bo está per defensar-la Mestre Biel! un llamp defensaria ell! si no fos que en té tanta de por des llamps!

De manera que an aqueixa *Lliga* li han errat es nom. No es ver que sia «per defensar es drets de s'homo»,«es dret» de «tots ets homos», si no just d'ets «homos» impios, renegats, incrèduls, esquinsats, ¡vaja! tots es beines venuts an En Banyeta-Verda. De sa llibertat de conciencia d'aqueis i de negú pus és defensor Mestre Biel de la me!, es Llucifer de pan-fontet!, es volando de Satanás! ¿S'es vist mai res més.... *bielenc*?

Deu se'n apiat! Amèn!

¡Suqueres i blasfemes!

E-hu son unes gloses que posa dissapte *El Rayo*, dirigides «a una catòlica»,dient-li que fa molt mal de creure en Deu; que lo que ha de fer és «rompre de la fe la vil cadena» i que no ha de «creure en Deu,ni en verges ni sants» perque «no hi ha cel», i és «mentida que hi haja Deu» i que «és fals tot «anhel relligiós»,i que és «una imbecilidat agenoiar se devant cap altar».

I tot això está dit d'una manera tan xambona, tan groilera, tan toixerruda, que un no sab qué és pitjor: es bessó o sa cloveia. Perversa i criminal és sa forma; pero encara hu és més es fondo. Unos gloses tan suqueres i tan... carronyes e-hi escauen bé demunt aquell piperot anarquista.

DE TOTES ERBES

Sa jaia Gri

(segueix)

L'amo de So'n Frau i s'Hortolá de So'n Mas, com sortiren de ca's dentista, se sentien tornats a un puat, treien foc p'es caixals, estaven fets uns Neros contra sa jaia-Gri.

Si tenen sort de trobar-la tot d'una, no se'n seria escapada sa jaia, l'esbenaven, sensa apellació.

Tammateix los ho havía feta massa grossa.

Se pegaven tocs p'es cap, s'arrabassaven es cabeis, sa rabia els alsava en pes com se veien sensa ases ni mongetes ni doblers.

—I ¿es on la trobariem ara an es dimoni? digueren tots dos. Sa questió es no perdre temps! ¿Cap a on haurá pres es dimoni? ¿Cap a Sant-Llorens? ¡Es capaç es dimoni haver pres cap a Andratx, cap a Santanyí, cap a Pollença, cap allá on un manco pot pensar! ¡Alló no és una jaia! ¡alló és un dimoni! El dimoni de bon de veres només li guanya de banyes!... ¡O si un homo tengué un llamp criat!

Tresca qui tresca carrers i més carrers a la ventura, sensa sebre per on prendre, com se'n temeren, sortiren a sa «Porta de St. Antoni», a ses «Enramades».

Mira qui mira per tot alló, me guipen un carro carregat de mobles; s'hi arramben sensa sospitar-se de res ni sebre per-que.

S'están una estona mirant se aquells mobles, nous flamants, cosa fina ferm: una caixa de morer, un llit d'olivera amb uns pilars tot tornetjats, unes cuixeres ben amples i airoses i una gran capselera, i llavó dues dotzenes de cadires de cirerer i altres xirimindangues, i tot ben envernissat, tot lluent com una plata, amb una oloreta de nou que deixaven anar tant sa caixa, com es llit, com ses cadires.

Poc s'ho pensaven aquells dos homos que ells e-hi tenguessen res que veure amb tots aquells mobles!

Aquell carro estava aturat i es mul que hi tirava remanava sa coa i mos quet-java; se veia que ja estava un poc impacient.

S'animal amb aixó pega passa, i sentiren una veu de dona de dins es carro que digué:

—¡Ou mul!

Es mul s'aturá, i aquells dos homos anaven tan tapats i fora de sí, que no coneguéren aquella veu tot d'una, aquella veu que era de sa meteixa jaia-Gri.

Es diantre de jaia, com va haver dit a l'Amo i a s'Hortolá que pujassen a ca's dentista per cobrar es doblers de ses mongetes i d'ets ases, lo que va fer ella fonc estrenyer-li cap a sa «Porta de St. Antoni» per prendre sa carretera de Manacor més que depressa i veure si encara agafaría es traginer que se'n duia es seus mobles a Sant-Llorens.

Aviat l'hagué assolit. L'assolí a ses «Enramades» mateixes amb so carro aturat conversant amb un homo.

Com la veu, li diu:

—De bon toc arribau, germaneta! Es que feia temps que havía de veure aqueix homo i l'he topat aqui. Me fareu molt de favor si pujab an es carro i me teniu esment an es mul a's temps que hauré de conversar amb aquest homo.

A sa jaia li hauria agradat més que fossen partits tot d'una, pero no poría esser, i allá está qui está, i es traginer que no acabava mai de conversar amb aquell homo, i sa jaia Gri que deia:

—Ja será ferest si aquells dos biduïns passen per aquí i me quipen! Ja seria porcada i mitja si passaven!

¿Que me'n direu? Ell com l'Amo de So'n Frau i s'Hortolá de So'n Mas se varen haver mirat es carro des mobles per derrera i p'es costats, se fan més enllá; i, com son davant es mul, se giren i escampen la vista per dins es carro, i m'hi guipen sa jaia-Gri.

¡O com aquells homos la veren allá dins! Se posaren a cridar com uns rabiosos, aspergiant a la descosida i descapdellant de mala nunera, dient-li tot dos:

—¡Ah polissona, més que polissona! ¡Ara vos tenim! ¡Aquest pic vos feim s'ebrè! ¡Aquesta vegada no vos n'escapau! ¡Ja no'n fareu altra! ¡Ja poren comensar a dir es «Credo»! ¡N'hem de fer un serró d'aqueix cuiro vostro! ¡Ara les mos pagareu totes ses que mos heu fetes!

I ¿vos creis que sa jaia-Gri se retgirás gaire amb tota aquella ruixada de flastomies, asperges, insults i infamies que aquells dos homos fora corda li tiraven?

Idó no. No's retgirá gota, siro que sortí sa més fresqueta del mon i va dir:

—I ¿a on vé ara aquest roi d'injuries que m'etzibau, tan enrabiats com Deu mai ha vist? ¡A una dona de bé com som jono la maltracten d'aquesta manera! ¡Sobre tot, parlar bé poc costa!

—¡Aixi gallet i tocs per sa cresta! digueren aquells dos. ¡Després d'haver mos robades ses mongetes i ets ases, encara sortir-mos d'aquesta manera? Sobre tot devallau més que depressa des carro i venguen es doblers de ses mongetes i ets ases!

—I que no les vos han donats an aquella casa que vos he dit que hi pujásseu? diu sa jaia.

—¿I encara tendreu sa poca alatxa, diuen aquells dos, de parlar-mos d'aquella casa, jaia del dimoni? ¡allá on mos manáreu a ca un dentista, i mos féreu sa farsa d'anar a dir que teniem mal de caixal, i que hi anávem per que mos arrabassassen totes ses pesses que mos fessen mal?

—¿Com estam aquí? diu sa jaia. ¿I es d'aquella casa no vos han pagades ses mongetes i ets ases? ¿Allá no vos han donats es dobbers que jo les vaig deixar per que los me guardassen, per que les poguésseu aixicar sensa faltar-vos-hi una maia que és una maia?

—Idó an aquella casa, s'exclamen aquells dos bajoques, lo que nos han dit que son dentistes i que no'n sabíen ni'n volíen sebre res de mongetes ni d'ases!

—¿Aixi va aixó? diu sa jaia. ¿Aqueixa polissonada han tengut pit de fermos? ¡Jo vos assegur que s'hi posarán sa má! ¡Ell los treurán an es dobbers, si no és per devant, per derrera! anc que'l dimoni en pas! ¡Ara mateix anem an es Tribunal! ¡Ara mateix! ¡Aixó no es passada de fer a cristians!

I amb so mateix dir aixó, sa jaia Gri ja ha pegat bot des carro, i se'n va an es traginer, que encara conversava a la vela amb aquell altre homo, i li diu:

—Germá, ell tot son enganxos avui! Ell ara me'n hauré d'anar amb aqueis dos homos an es Tribunal, perque mos n'han feta una d'ase i seca! ¡Mos neguen una cantidat ben grossa!

—No res, diu es traginer, jo ara acab sa conversa amb aquest, i partiré tot d'una. I si sou tornada, pujau an es carro i mos n'anam plegats; i si no sou tornada, jo faré sa meua via, i ja mos trobarem a St. Llorens!

—Idò bono! diu sa jaia Gri. ¡Quedam entesos!

A-les hores se gira an aquells altres dos, que amb aquell acudit de sa jaia eren romasos com uns beneits, sensa sebre si l'havien de creure altra volta a sa jaia, o si s'hi havien de tirar demunt i fer-ne bossins.

—¡Hala idò! les diu ella. ¡Cap an es Tribunal tenim sas feines! ¡No i le hi hem de contar tot fil per randa an es jutge! ¡Hala si allargau més es pas! ¡hala si broniu! ¡No i fora por! ¡No sia cosa que devant es jutge romangueu sensa paraula! ¡Heu de parlar granat, pero ben granat!

¿Qne m'en direu? Ell l'Amo de So'n Frau i s'Hortolá de So'n Mas s'ho arribaren a creure que sa jaia deia ver, i ja li varen haver pitjat derrera, i ¡de d'allá per dins carrers i carrerons de Ciutat! I sa jaia davant davant! i ells derrera derrera! i ¡de d'allá! tant com en porien treure!

I lo bo era que aquells dos homos ja no hi pensaven gens amb sa rabiada que havien presa ni en ses promeses i juraments que havien fets de fer ne un acop de sa jaia allá on la trobarien.

Sí, ja n'estaven ben segurs de que realment anaven an es Tribunal a donar part de que an aquella casa s'havíen embutxacats es doblers de ses mongetes i d'ets ases, i que es Tribunal los ho faría treure, anc que el dimoni en passás.

I ¿a on diríeu que los se'n maná es dimoni de jaia an aquells dos panellos?

¡Idò a sa Diputació a vendre-los per soldats de l'Havana! Ni més ni pus!

E-hi arriben a sa Diputació; aquells dos babaluets no hi eren estats mai. Sa jaia les diu que allò és es Tribunal major de tota Mallorca, i que ella coneix ferm es Jutge major de tots, i que l'esperin una mica, que ella hi pujará a parlar amb ell, i que convé que hi entr tota sola tot d'una per que es Jutge puga parlar amb més llibertat i amb més confiansa.

Aquells homos s'esperen a s'entrada de sa Diputació, mirant per tot, esglaits de veure passar tants de senyors, uns que pujaven i ets altres que devallaven, i a tots deien:—«Bon dia tenga.

Mentres tant sa jaia Gri se presenta allá s'apuntaven es qui se venien per soldats de l'Havana, i ja diu an es qui feia aqueixes apuntacions:

—Bon dia tenga, senyor!

—¡Altre bon dia! diu aquell.

—Si no li dic, s'exclama ella, per que som venguda, no hu sabrá!

—Sí que li pegau a endevinar! diu aquell senyor.

—Idò, diu ella, tenc dos fiis, un poc empesos d'anys, que se son resolts a vendre-se per soldats de l'Havana. Per dir-li tot lo que hi ha: me son sortits una mica empeguetidors i massa arrufats. Ara com a bons allots i de pel arreveixinat, los juc amb qualsevol.

—Pero bono! diu aquell senyor. ¿I que no los hem d'aluiar? Ell axò sería casar-mos a no veure, germaneta! ¿O no sab u sa cançó? que diu:

Me vaig casar a no veure.
Ben malament me sortí.
No sab pastar ni cosir,
i és afectada de beure.

I sobre tot ¿què'm diríen es majors si jo prenia dos homos sensa haver-los vista sa caaa ni ses ombres?

—Teniu raò aixi mateix! diu sa jaia. Pero desde ara vos fas avinent que, si ells s'han de presentar de cop en sec, no farem res. Si a vostè li bastás veure los sensa que ells se temessen de vosté, aixi encara me sembla que poríem treure es carro.

Sobre tot, an aquells temps es voluntaris de l'Havana anaven molt acassats, i aquell senyor trobá que li convenía prendre aquells dos que li oferíen; per una finestra sa jaia li mostrá l'Amo i s'Hortolá; es senyor trobá que teníen bona estampa, i fan barrina amb sa jaia per docentes lliures de cada un.

Sa jaia va dir que ella havía d'aixecar es doblers; i les hi donaren, però amb sa condició que es dos venuts havíen de dir que estaven conformes en tot lo que sa mare havía fet.

I ¿qu: fa sa jaia? crida aquells dos i les diu en tot secret:

—Bono, es Jutge está conforme d'anar ara mateix an aquella casa i fer-los monyir tota sa cantidat a les bones o a les males. Pero aque x Jutge es un «fa-i-calles», que no va de rallar gaire. Ara vos hi presentaré, i voltros just heu de dir que estau ben conformes en tot lo que jo li he contat, que això es la pura veritat. Sa questió és no perdre temps Es que ja hauría d'esser es Tribunal an aquella casa!

L'Amo i s'Hortolá, ben segurs de que tot allò era ben ver i que sa questió era fer via, se presenten amb sa jaia davant aquell senyor, apuntador des voluntaris de l'Havana, que les diu:

—Bono! ¿estau conformes en lo que ha fet per voltros aquesta dona?

—Sí, senyor! diuen ells. ¡I sa questió és sortir-ne prest!

—No res, diu es senyor, seis una estona, i aviat sereu servits.

Aquells homos s'asseuen a un banc que hi havía per allá, mirant a dreta i esquerra amb uns uis ben esglaiats.

I ¿que fa sa jaia-Gri? Les veu una mica descuidats, i ja li ha estret de d'allá per avall per s'escala, i ja pren carrer, i ¡com cent mil llamps si m'agafau! cap a sa Porta de St. Antoni, i per sa carretera de Manacor, rebotint de vía que feia!

Dissapte qui vé veurem, si Deu ho vol i María, com en sortiren l'Amo de So'n Frau i s'Hortolá de So'n Mas de s'enderivell a on les deixá sa jaia-Gri venent-los per voluntaris de l'Havana.

(Seguirá)

JORDI DES RECÓ

Es Baleu de So'n Tuti

V.

¡Vaja quin dia do Nadal més trist! i més trist e-hi va haver devers So'n Tuti. Es missatges i guardians hagueren de dinar tots sols, sensa es de la casa perque sa Madona i l'Amo 'n Biel dinaren de llaigrimes cadascú dins es llit, es Baleu volgué dinar tot sol devora sa foganya i sa pobre Antonina amb sa criada varen tenir prou que fer de servir es missatges i guardians, i llavó que vos assegur que en tenía poca de talent, i sovint e-hu havía de fer de tot per no esclafir de plorar devant es desveri qse veia dins aquella casa.

Massa hu comprenía s'allotona que qualcuna n'havia feta son pare de esguerrada quant es padrí i sa mare estaven de aquella manera i que no li volíen motar sobre lo que tenien ni lo que hi havía hagut.

Es missatges i guardians s'eren amagats d'ella, no n'havíen parlat, que ella hu pogués sentir, de sa jugada pes Baleu, perque los feia massa compassió per lo bona allota que era i que se posava dins es cor tothom.

Ja hu poreu creure que dins sa cuina de So'n Tuti no hi deixava anar

gens de calentor es *Tió de Nadal*. Negú se'n cuidá de cercar-ne cap de tió que fos bo per la cosa, perque això era cosa de l'Amo i l'Amo tenguè altres mal-de caps.

No, no se'n senti gens gens dins sa cuina de So'n Tuti de aquella calentor inefable, confortant i reconstituient que deixa anar es *Tió de Nadal*, que encalenteix tan maternalment es cós i tan bon trempe i bona saba dona a s'esperit que li obri ses portes de pinta en ample.

Dins sa cuina de So'n Tuti aquell vespre no hi havia més que quatre buscais i encenais i remutxaia per encalentir es sopar i una olleta d'erballusisa per sa Madona i per l'Amo'n Biel; i sempre havien d'estar bufa qui bufa i venta qui venta, perque aquell foc s'apagava, s'apagava... de veure-se tan mesquí, tan ruec, tan poca cosa i tan tot solet, allá on altretemps e-hi havía una focateria fora mida i una rollada de gent que se s'escaufaven conversa qui conversa en sana pau i santa gaubansa.

En tot lo sant dia es Baleu no deixà ses cases; com que no gosás allunyar-se'n. I es vespre fins i tot no gosá sortir de fora.

Li era entrada una por esglaiadora, i motiu que tenía.

Havía perdudes prop de mil lliures, i no tenía d' on pagar.

Massa sabía ell ses poques cerimonies, i poc mirament que tenen es jugadors per fer-se pagar lo que han guanyat.

Per por de sa por, l'Amo no se va moure de So'n Tuti fins que vengué es primer diumenge, que va haver d'anar a missa; perohi va anar amb sa seua gent sensa deixar-los ni un minut; i acabada sa missa ¡hala tothom cap a So'n Tuti! i ell es de davant.

Ell s'ho veia venir que 'n Quatr'uis i ets Externs l'aglapirien o el farien aglapir si ells no estaven per encalsar-lo.

Ets externs estigueren una partida de dies sensa porer-se moure de ses ferides, per més que no los varen prendre malament; ara 'n Quatr'uis aviat se va esser compost des bras fora des lloc que tenía i de sa ceia que li penjava.

Per paga es un dimoni d'homo que res li fa res ni mai li prenen malament ses ferides ni semb tudes que se'n du en sa vida de jugader sempiterm que fa, fins an es punt de que la gent creu que té part amb el dimoni, perque mai perti sempre en surt franc de totes ses baraies que sa seua vida esbordellada li ocasiona.

Es Baleu no va gens lluny d'osques; En Quatr'uis té s'encárrec de fer-lo pagar fins a dobler i maia. P'es missatges ha sabut que l'Amo no's mou de So'n Tuti i que deixa ses cases ben poc, just per donar cap a lo més necessari; se veu massa sa ruixada demunt.

En Quatr'uis no era cap beneit i va veure que lo millor sería deixar-lo en pau un parei de setmanes, i llavò un dia aglapir-lo de cap descuit; i amb això ets Externs ja serien sortits de ses ferides de se baraia, perque ells eren també el dianxe per sortir-ne sempre bé de ses baraies des joc.

Aixi va esser: des cap d'un parei de setmanes ja estigueren bons per posar-se en dansa.

En Quatr'uis s'entre-sentí per un guardiá de So'n Tuti per on solía anar més es Baleu dins sa possessió; llavò crida es dos Externs, que compareguéren ben peus alts; En Quatr'uis les diu es pla que ha fet per aglapir es Baleu, aquells l'aproven, i un dia ben dematí ja li han envelat tots tres cap a s'uiastrar de So'n Tuti.

E-hi arriben abans de trene d'auba, i se posen a l'aguait dins un matar molt espès per on les havien dit que's Baleu solía pasar anant a veure ses guardes de bestiar que hi pasturaven.

¿Que me'n direu? Ell va esser ver que es Baleu e-hi arribá a comparéixer devers aquell matar sensa sospitar-se de res, com se suposa.

Sa por ja li era fuita moltet amb tants de dies i setmanes com eren pasades sensa que negú l'envestis ni li parlás de tal endiumenjat.

L'homo se'n anava a veure es bestiar es més descansat del mon, quant assetsuaixi li surten tres homos de dins aquell matar tan espés, i ja se planten devant ell.

Eren En Quatr'uis i aquells dos jugadors externs de sa jugada des vespre de ses *Matines*.

Poreu fer comptes si li feren mals averanys aquells tres revellers, que no vos cregueu que s'hi presentassen fent flamada ni tirant-li trons i llamps, sino es més xelests i fresquets del mon, com si hi anassen a convidar-lo a fer-ne una altra de jugada.

—¡Bon dia i bon any, l'Amo! digueren ells. ¿Que és? ¿Com campau?

—Bé, gracies a Deu! diu l'Amo. I voltros veig que també estau bons.

I l'homo romangué com a taiat, perque no sabía que poría esser allò, encara que ja veia que no poría esser gaire cosa de bo.

—Bono, l'Amo! diu En Quatr'uis per sortir d'aquells emblavins. Tal volta extranyareu que vos hágem comparegut per aquí.

—Diría mentides, respón es Baleu, si vos digués que no m'és vengut de nou. Poc m'ho esperava trobar-vos per aquí.

—Idó jo vos ho explicaré perquevos hem esperat aquí, diu En Quatr'uis. Com en tot aquest temps no vos hem vist per le vila, i mos era precís veure-vos per matar aquella mica de compte des dissapte de Nadal a vespre, que bé sabeu que romangué a l' aire i vos mos donáreu paraula de que hu arreglaríeu; i com noltros, ja hu sabeu, no porem fer roissos d' aques perque de qualque manera hem de menjar i atendre a ses nostres families; hem cregut que lo més curt era venir a veure-vos. I no hem volgut venir a ses Cases per no fer fressa, per que sa vostra Madona ni es sogre ni sa vostra fia ni es missatges que hi pogués haver per ses Cases no mos haguessen de veure ni anassen a filar per que veniem ni per que no.

Es Baleu devant aquesta lletania se posá cap-baix i torná de mil colors.

—Bono, l'Amo! diu un d'ets Externs. ¿I vos que creis ara que som venguts per fer cap atentat?

—No, diu es Baleu; jo no he dit tant; jo encara no he dit cap mot demunt aquesta cosa que m'encetau. Pero voltros posau-vos dins sa meua pell. ¿Que farieu si vos pegaven de sorpresa com m'hi heu pegat a mi?

—Bono! diu s'altre Extern. Ara sa sorpresa ja es passada, l'Amo; ara ja sabeu de que se tracta: sa questió es sortir-ne d'aquesta cosa, perque ses coses ben arreglades Deu les vol. ¿Que trobau que l'haviem de deixar dormir an aqueix compte i treure-lo-vos d'aquí a un parei d'anys? Massa hu sabeu vos que *comptes véis baraies noves*.

—Teniu raó, diu es Baleu. Aquí sa gran dificultat ès que jo no sé com vos he pagar sa cantidat; no sé d'on los he de treure tants de diner! ¡Sabeu que m'hi trob d'aixut!

—Mirau, l'Amo! diu En Quatr'uis, noltros no venim a posar-vos es peu demunt es canyó ni a fer-vos la forsosa; mos feim bé cárrec de sa vostra situació. Lo que noltros volem ès arretglar sa cosa de manera que mos pogueu pagar amb so vostro espai, sensa cap tropellería ni violencia, i noltros aixi mateix romandre an es nostro lloc. Noltros tampoc aqueis diners no les hem mester per enviar a sa plassa avui ni demá ni demá passat...

—Vaja! diuen ets Externs, sa questió es noltros assegurar sa cosa i que vos pogueu pagar amb so vostro espai.

—Aixi mateix parlau bé voltros, diu es Baleu, i me pertoca agraïrvos-ho que no vengueu a fer-me la forsosa.

—Bono idò, diu en Quatr, uis, noltros lo que hem pensat ès que me firmeu un *Pagaré* per sa cantidat que ès, El me firmareu a mi, i jo ja m'arretglare amb aqueis.

—Això mateix, diuen aquells dos. Vos només les haureu d'haver amb aquest; i sempre ès millor deure just a un que no a una partida.

—Es ver, diu es Baleu. Pero bé, ¿i quant i a on hauríem d'enllestir aquesta cosa des *Pagaré*?

—¿Quant i a on? diu En Quatr'uis. Aquí mateix i ara mateix!

I encara no hagué dit això, com se treu de sa butxaca un paper, un tinteret de banya d'aquells que's tanquen amb guies i una ploma. Dona sa ploma i es tinter an es dos Externs, i ell desplega es paper i diu:

—Veis, l'Amo, aquí teniu es *Pagaré* tot escrit, que només e-hi manca sa vostra firma. Ja hi ha sa des testimonis, que son aqueis dos. Bono, jo ei vos lletgiré veiam si estau conforme, pero no; val mès que ell letgigueu vos.

Dona es paper an es Baleu, i es Baleu se posa a lletgir-lo.

Es paper deia que l'Amo devía i pagaría dins un any an En Quatr'uis mil lliures, moneda mallorquina, i que li faría mentres tant s'interés an es sis per cent; però que, si abans tornava sa mota o part de sa mota, li descontarien s'interés a recta proporció.

Es Baleu s'ho mirá bè an allò; s' hauría estimat més un bot demunt sa bu za, sols que no la hi haguessen esclafada, que no haver de firmar allò; pero ¿quin remei li quedava? ¿S'havia de negar? ¿Què havia de succeïr si provava de renegar-se a's mig d' aquell camp, tot solet amb aquells tres llocifers, que li treurien ses ungles tot d'una i allá mateix li farien acabar ets alens?

L'homo se va veure perdut de tot; i, per salvar es cuiro des diumenges i des dies feners, agafá sa ploma, fa capsal demunt una llibreta que se va treure En Quatr'uis, muia an es tinteret que li presentá aquell Extern, i amb sa má que li tremolava posá sa seua firma baix de s'escrit des *Pagaré*.

En Quatr'uis e-hi tirá una mica d' arena, aficá es paper dins aquella llibreta, que embolica ben embolicada dins un mocador, i la s'amaga ben amagada dins una butxaca gran que duia an es jac de part dedins.

Tanca es tinteret de banya ben tancat per que no vessás, aixuga sa ploma ben aixugada per que no se roveiás, s'ho amaga tot; i diu es més fresc del mon an es dos Externs.

—Bono! ¿i que no convendría que féssem sa nostra via!

—Massa que mos convendría! diuen aquells! Ja hauríem d'esser an es nostro poble! que mos hi esperen.

—No res idò, l'Amo! diu en Quatre uis, si no teniu feines que manar-mos, farem sa nostra via.

—Per part meua la poreu fer! diu es Baleu.

I aquells li donaren maneta, com si fossen estats amics corals, i ja foren partits cap a la vila.

Poreu fer comptes com degué romandre es Baleu devora aquell matar amb aquell perboc que se'n acabava de dur d'aquells tres polissardos

Se va haver de seure perque se pensava caure de baticor.

Ja no va tenir delit d'anar a veure es bestiar, i se'n torná demunt migdia cap a ses Cases, i prou que li costá arribar-hi perque no hi veia de cap bolla es malanat ni sabía a on posava es peu.

No res, deixem-lo fer fins dissapte qui vé, que veurem, si Deu ho vol i Maria, com acabá tot aquest cabermoni des *Baleu de So'n Tuti*, que ja s'ès fet una mica massa llargarut.

(*acabará*)

PAU FORA-EMBUIS

Recapte

Massa llait per guerra.

Lletgim dalt un periòdic inglés que no fa gaire Mr. Lloyd George ha parlat molt fort, pero molt fundat, contra es llait excessiu que fan ses nacions europees per armaments i coses de guerra, i diu que això provoca una creixensa grossa des socialisme, perque ses classes trebaiadores no hu poren suportar. Sensa anar a fora cosa, digué es Ministre inglés, que a Inglaterra gasten cada any, **prop de cinquanta milions de lliures esterlines!(¡ mil docents cinquanta milions de pessetes!)**. ¡Quin pic de fava! ¿no ès ver? Idò encara hi ha qualcú a Inglaterra que hu troba poc! ¡encara n'hi ha que volen que hi gastin més!

Mentres tant per tot arreu es poble s' arrossega per carrerons infectes, ets infants no mengen a voler i van tot espellissats i s'agombola la pobrea dins casulls pitjors que qualsevol canera de casa de senyor.

Tot això hu sab Mr. George, e-hu confessa, e-hu deplora; pero finis finis segueix desteixinant-se per remassar doblers i més doblers per aquest llait ferest i escandalós de s'armament d' Inglaterra, doblers que s'haurien de gastar amb altres coses de més profit i més dignes. Es llait de sa vida des poble hauría de devallar, es jornals haurien de pujar, ses condicions econòmiques de sa classe baixa, que forma per tot s'immensa majoria de la gent, haurien de millorar molt, però molt. Ara lo que-hi ha que negú gosa envestir aqueixa empresa d'escapsar, de reduïr es llait d'ets armaments, perque una nació no's vol donar per cap altra; i, si una s'arma fort, s'altra s'hi arma més; i tothom fa dos tants més quo no pot fer, preparant-se per un cas de guerra. Això es s'assot més gros de ses nacions modernes i no ès gens duptòs que ès una de ses maneres més formidables que té Deu de castigar ses prevaricacions i esgarriaments i dolenties horrendes des poblets que's diuen civilizats.

Això dels armaments de ses nacions no cregueu qae sia cap cosa gens bona de resoldre. Es bo de veure que es llait que s'hi fa no es aguantador, que ès un absurt, una atrocidat, un atentat; pero, ben mirat, resulta un mal necesari, inevitable. Tothom e hu veu que això es sa ruïna de ses nacions, pero cap nació vol comensar, per que ses altres llavò no s'hi tirin demunt, i no en fassen un acop. Alemania, per exemple, no va gens d'escapsar el seu presupost de guerra ni mancabar gota sa seua forsa armada, perque no vol que França tracti de fer-li ses tornes de l' any 1870 ni cap altra nació li vulga banyar es nas de saliva. França no vol reduïr tampoc gens sa seua forsa militar, per que Alemania no li pec altre salt com es de sa derrera guerra, i que aixi com llavò li va espampolar Alsacia i Lorena, no li espampol un altre talabant més gros encara. Inglaterra no vol escapsar tampoc gens sa seua forsa per mar, perque aqueixa forsa seua es sa seua vida. ¿Com conserva ella tot es seu immens imperi colonial? Amb ses seues esquadres. Es dia que elles no fossen superiors a ses de ses altres nacions ¡bona mit imperi colonial d' Inglaterra! I a Inglaterra, si li llevaven ses colonies ¿què sería? Una nació insignificant. I lo terrible p'ets inglesos es que Alemania no s'atura

de fer navilis de guerra, *creuers i acorassats*, i Inglaterra se veu obligada a aumentar es seus, perque si bada una mica, com se'n temerá, Alemania l'agafará, i llavò amb sa fua encara li passará davant. Per això es tan critica sa situació d'Inglaterra; es una situació molt mala de sostenir. Basta fixar-se amb això, que 's veu obligada a fer un llait de **mil docents cincuanta milíons de pesestes cada any per Guerra i Marina.** Es un llait que contra-passa es poder de qualsevol nació, per poderosa i per rica que siga.

De manera que no es sols a Espanya que mos trobam apurats i acabats Casi totes ses altres nacions, fins i tots es més polents i més fortes, se troben per l'estil. Lo que hi ha que cadascú se sent més des seu mal que des d'ets altres, i sempre se creu que es seu ès és més gros.

Un no sab què ha d'esser de ses nacions modernes. Que Deu no mos deix de la seua santa má. Amén.

Crisis de s'Anglicanisme

S'Anglicanisme, l'Esglesia oficial d'Inglaterra, que sempre és estada sa secta protestant que ha conservada més cosa des catolicisme, puis conserva sa Jerarquia,-fa temps que pateix una crisis fonda, que cada instant presenta nous síntomes, nous indicis. Fa temps que entre ets anglicans se despleguen dues tendencies: una de tornada, d'acostament an es catolicisme; s'altra en sentit contrari, cap an es racionalisme i a s'indiferencia relligiosa, que ès es gorc,s'avenc,s'abisme que de cada dia s'engoloix més protestants.

Es setmanari inglés *Catholic Times* de 26 de desembre pinta es moment actual d'aqueixa crisis, d' aqueixa lluita interna de s'Anglicanisme. Sa tendencia favorable an es Catolicisme es molt poderosa, i la segueixen es protestants més relligiosos, més inclinats a sa piedat, els quals prenen des catòlics molts de rites, moltes de cerimonies llitúrgiques, per exemple, satges de Sants, aigo-beneita, llanties, missa cada dia, confessionaris, reserva del Santíssim. Es a dir, tornen a poc poc a prende sa vida religiosa que N'Enric VIII i demés fundadors de s'anglicanisme interromperen i esveïren en tan mala hora.—Sa gran dificultat que troben es qui segueixen aqueixa tendencia, és haver de creure en s'Autoridat del Papa, haverse de subjectar an es Primat d' Honor i de Jurisdicció del Papa.

I se comprén que sia axi: s'essencia de s'anglicanisme ès sa negació de s'Autoridat Suprema del Papa. Tot ho aceptarien des catolicisme ets anglicans, si es primer dogma catòlic no fos s'Autoridat Suprema del Papa. Axi és que moltissims d'anglicans aqui posen forqueta, aqui queden enrocats, encallats, empenyalats,i ja no passen pus envant cap a sa bona doctrina relligiosa. ¡Malanats! Bé hu son de compatir!—Maleïda i re-de-maleïda sia s'hora que N'Enric VIII se passá p'es carabassot de rebel·lar l'Esglesia d'Inglaterra contra el Papa, de separar-la del Papa, de fer un catolicisme just p'ets inglesos, sensa el Papa, subjecte an el Rei i a negú pus! Tots es malanats inglesos que desde que ell va cometre aquell crim horrorós fins a la fi del mon, haurán viscut i serán morts heretges i separats del Papa, tots es dia del Judici cridarán venjansa contra ell! ¡Ell és es responsable de sa condamnació de tots es qui se condamnen per professar tal heregia. ¿No ès ver que aborrona just es pensar en tal responsabilidat? Més li hauria valgut an aquell gran polissó de rei no esser estat neixent! A caramull li hauria convengut caure de dins es bres dins sa fossa.

Sa tendencia anglicana contraria an es catolicisme es horrible es mal que fa:du la gent an és racionalisme, a s'indiferencia relligiosa, a sa irrelligió. Es feresta sa pintura que en fan es mateixos anglicans, llamentant-se'n amarguíssimament es qui son gens relligiosos, es qui estimen sa relligió. I se comprèn que aqueixa tendencia don tals resultats. En punt a relligió el mon balla demunt dos perns: s'Autoridat Suprema del Papa i es racionalisme o sia sa irrelligió, s'incredulidat. Qui no acepta s'Autoridat Suprema del Papa, pega de bec dins s'avenc, dins sa fosca des racionalisme, román sensa Deu, sensa relligió, i s'hora de la mort en passa en Banyeta-Verda i el se'n du per fer-ne foc a l'infern

¿E-hu sentiu, anti clericals?

Un des derrers nombres de sa revista «Annales de Notre Dame de Lourdes» du una relació des trens de pelegrinació que aqueis derrers cinc anys son arribats a la ciutat del Gave, plens de devots de la Mare de Deu que anaven a visitar aquell meravellós santuari. De manera que just se conten et trens que just duien pelegrins, i per lo mateix no hi entren es milenars de persones que hi van avui quatre, demá deu, demá passat vint, demá passat s'altre tren-ta o devegades més. Basta dir que nohi ha dia mai que no n'hi arribin, pocs o molts. Idó bé, just de trens aposta per pelegrins, destinats just a pelegrins, l'any 1909 n'hi arribaren a Lourdes **306** amb **170000 pelegrins;** l'any 1910 hi anaren **354 trens** amb **191000 pelegrins;** l'any 1911, n'hi anaren **424** amb **237000 pelegrins;** l'any 1912 n'hi anaren 446 amb 246000 pelegrins; i l'any 1913 n'hi anaren de trens **494** amb **260000 pelegrins.**

¿E-hu sentiu, anti-clericaletxos, que vos figurau que de cada dia hi ha més poca fe i que sempre mancaba sa pietat? Ja hu veis idó com de cada any va més gent a Lourdes a visitar la Mare de Deu. ¡¡¡En **cinc anys dos mil vint i quatre trens i un milió cent quatre mil pelegrins!!!**

¿Ah idó? ¿que bufau? No hi ha remei! tan voltros com l'amo vostro En Barrufet sempre hi heu tengut mal os que roegar amb sa devoció de la Mare de Deu! No és d'admirar. La Mare de Deu quant posá peu an aquest mon, per virtut des seu Fill Santíssim, ja li esclafá es cap a l'amo vostro, pero ben esclafat, que no se'n curará en tots es dies de sa seua vida, que per desgracia d'ell no s'acabará mai.

¡Si, anti-clericaletxos, La Mare de Deu es sa gran afolladora, sa gran arronsadora de totes ses heregies del mon!

¡Una i mil i milions de voltes beneïda i alabada i exaltada sia aquesta celestial Reina i Emperatriu de cels i terra, Mare de Deu, i Mare nostra! Amén!

¡Aquest Emperador d'Alemania!

Demunt es setmanari alemany «Kölnische Volkszeitung» de dia 15 d'aquest mes veim que l'Emperador d'Alemania, En Guillem II, acaba de donar 10.000 marcs (12500 pess.) per fer una esglesia católica a Brusseles p'es católics alemanys que capileven devers aqueixa ciutat.

Sembla que es primer Rei de Bélgica, que era protestant, va fer devora es Palau Reial una esglesia p'es protestants alemanys de Brusseles, que encara la hi conserven. Maldement el Rei de Bélgica fassa estona que és católic, s'Estat la sostén per aquells heretges.

Com es catòlics alemanys de sa capital de Bélgica son molts i bona gent ferm, fa estona que anaven derrera tenir una esglesia per ells per poderhi fer ses seues funcions relligioses, sobre tot es diumenges. Havien provat de servir-se de diferents esglesies per fer-hi ses funcions a hores que no n'hi hagués d'haver d'altres; pero això noanava gaire bè, perque sempre sortien emperons i bonys i bues.

I ¿que feren aquells católics? Arribaren a veure que encara lo més curt era veure si des llevant o des ponent aplegarien llenegants per fer una esglesia de nova planta, aposta per ells. I ja foren partits cerca qui cerca ben arreu per tot allá on veien que poríen fer tec; i prou que trobaren cors generosos que afluixaren la mosca, i no cantidats petites. Això els-e doná coratge ferm, i comensaren s'obra de s'esglesia nova. L'Emperador Guillem II e-hu ha sabut, i els **ha enviats 10000 marcs! (12500 pessetes!).** I es un protestant! ¡Ah si tots es protestants fossen com ell! ¡d'altra manera jugarien ses coses! ¡creim que aviat se sería feta sa reconciliació des protestants amb l'Esglesia Católica!

Sa questió es que aqueix donatiu de l'Emperador n'ha cridats d'altres, i ses obres d'aqueixa esglesia nova van endavant, i s'idea és de que dins dos anys estiga acabada, i la puguen obrir an es culte, que és tot es desig d'aqueis católics alemanys de Brusseles.

Idó si, **12500 pes etes** les ha enviades l'Emperador d'Alemania. En Guillem II és un homo axi: anc que ell siga protestant, sempre té present que dins es seus Estats e-hi ha molts de milions de católics i que ell es Rei de Prussia i Emperador d'Alemania, no just p'es protestants, sino p'es católics. Ho ha demostrat moltes de vegades que és molt afectat de favorir es católics. Ell es homo de molt de cap i un politic que cava molt fondo; per això comprén que a tots es qui governen els-e convé a caramull es favorir i fomentar es catolicisme per sa gran forsa educativa i civilisadora que representa com obra que és de sa má de Deu.

Sobre tot, ¡ben haja l'Emperador d'Alemania!

Sortirán des foc i caurán dins ses brases!

P'es francesos parlam que la duen tant d'En Guillem II d'Alemania, i ja fa anys que 's veu que es seu fii mayor el *Cronprinz*, (*Princep de la Corona*) ès molt més efectat de guerra que no son pare. Diferents vegades e-hu ha dit publicament de paraula i per escrit que és partidari acèrrim de sa guerra, de resoldre ses questions per vía de ses armes. I du ses coses a tal estrem, que ha tenguts disgusts greus amb son pare per això perque en diferents questions que hi ha hagudes entre Alemania i altres nacions, una d'elles França, en lo de Agadir (Marroc), questions que se son resoltes a les bones, ell manifestá publicament el seu desigde que se fossen arretglades a les males. ¡Veiés que fará en esser Rei i Emperador! Si no li muda, mos sembla que que aviat fará estelles.

De manera que encara están ben exposats es francesos a anyorar-lo an En Guillem II, a's dia que batra's peus i se posará en lloc seu es seu fii. Creim que es francesos están ben an es cas de demanar a Deu que conservi per molts d'anys sa vida d'En Guillem II d'Alemania!

Se veu que aqueix *Cronprinz* es de pel arreveixinat i que té males voltes!

Es partit d'En Briand

En Briand, ex-President des Consei de Ministres, amb so President de sa República i En Barthou, es President de Ministres que va caure no fa gaire, han format un partit nou entre es diputats i senadors contra es Govern d'ara. Entre es mots de sa bandera d'aqueix partit nou e-hi ha es *laicisme*, això és, sa descatolisació de França, sa guerra contra l' Esglesia. Es partit novell ¿ha aceptat aqueix mot de *laicisme* per que es Govern no l'acús de clerical i de venut an el Papa? Això de *laicisme* ¿e-hu dirá i hu fará es partit nou? o sols e-hu dirá per tapada i no hu fará? Això es lo que no se veu clar. Sia lo que sia, indica lo malament que está sa política es fet de que no hi haja cap partit guvernamental que s' atravesca a esborrar de sa seua bandera es *laicisme* i sa *descatolisació* del país; cap des partits que hi ha gosa fer una tal cosa, per no fer-se impopular.

Tothom sab a França que ni es President de sa República ni En Briand están en realidat per sa campanya anti-católica d'En Combes; lo que hi ha que ells comprenen que En Combes les pot fer moltissim de mal si arriba a porer-los acusar amb qualque mica de fonament de que volen deixar es camí anti clerical i prendre 'n un altre que no tenga tal color. No cregueu que no estiguen ben mal agafats tots es polítics francesos que vulguen tornar gens ses coses an es seu curs natural, a lo que demana s'antiga tradició de França,fondament cristiana! ¡Pobre França! ¡pobres francesos! ¡Que Deu e-hi alsi la má! Amén!

Secció local

A l'esglesieta de So'n Negre hi va haver festa grossa es dia de St. Antoni:ofici i sermó que predicá Mn. Pere Juan Vallespir, que se'n desfeu de lo millor. Després varen esser ses beneïdes des bestiar; e-hi havía quatre carros trumfals. En posar-s'hi que hu pac.

———

Aquesta vegada porem sembrar per la gracia de Deu. Entre fret, neu i aigo ja tenim saoneta de sembrar, pero no d'aubellons, si bé confiem que Deu mos n'arribará a donar axi meteix. Bons siguem noltros que Deu mai falla.

———

Es dissapte de St. Antoni avespre, trobaren mort dins sa seua Escrivania es nostro bon amic D. Rafel Ferrer, Escrivá des Tribunal. Era un exemplar de de ciutadans, de pares i d'esposos. Que Deu haja acullida a la Gloria sa seua anima, per la qual lluesca la llum eterna Amèn.

Enviam a la seua honorable familia es nostro condol més coral.

———

Sa festa de St. Antoni a Manacor aná bé ferm, tant a l'esglesia, a on acudí molta de gent a completes i a l' ofici, com a ses beneïdes, a on compareguè molta de gernació i bestiar a l' uf. Un n'hi hagué de llengarut, que el Sr. Balle el feu sortir per imprudent de sa colcada. ¡Molt ben fet, Sr. Balle. ¡Axi mos agraden ses Autoridats: que fassen servar es solc a tothom!

———

Dilluns se morí repentinament a So'n Moix En Pere Antoni Mascaró,que era molt bon homo. ¡Que Deu haja amparada la seua animeta i al cel lo vegem. Amèn. Es nostro condol a sa seua pobre familia.

———

Ets exercicis Espiritnals d'ets Obrers Católics van molt bé, gracies a Deu; e-hi acudeix gran gentada i agraden ferm es sermons que hi prediquen el P. Caldentey i el P. Robert Redal. ¡Quina llástima que aquest Pare no predic en mallorquí! Si s'ho passava p'es cap ¡vaja si hu poría fer amb tant de suc de cervell com té!

Demá acaben aqueis Exercicis amb una bona festa i es vespre una vel·lada, que ès segur que donará molt de gust an es que hi vagen.

Sa Junta mos hi ha convidats, atenció qne agraïm de tot cor.

———

A l'esglesia de la Santa Familia celebren un Triduu molt solemne, i molta de gent qne hi acudeix. Es molt de veure i molt de sentir. Tot ès en honor de ses «Capelletes». Demá e-hi haurá Comunió General, més tant l'ofici i sermó de Mn. Antoni Ferrari, Vicari d'ets Hostalets, i de-cap-vespre repartiment de premis a ses al·lotes de s'Escola Dominical, i a's vespre acabatai des Triduu.

Tipo lit. de Amengual y Muntaner